YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
Ympäristöneuvos Petteri Katajisto

LiV 17.5.2018
HE 45/2018 vp

Hallituksen esitys maantielain muuttamiseksi

Ympäristöministeriö on antanut lausunnot maantielain muuttamista koskevasta HE-luonnoksesta molemmilla lausuntokierroksilla. Lausuntokierrosten jälkeen hallituksen esitys on edennyt pääosin ympäristöministeriön toivomaan suuntaan. Ympäristöministeriö vastaa alueidenkäyttöä koskevan lainsäädännön valmistelusta ja alueidenkäytön suunnittelun kehittämisestä sekä koordinoi mm. ilmastopolitiikkaa. Näistä syistä liikennejärjestelmän ja väylänpidon kehittämistä koskevalla LVM:n hallinnonalan lainsäädännöllä on suuri vaikutus myös YM:n toimialalla.

Ympäristöministeriön mielestä on erityisen tärkeää, että nyt valiokunnan käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä on huomioitu seuraavat asiat:

- tieverkon omistajuus säilyy valtiolla ja omistajalle annetaan riittävät välineet omaisuuden hallintaan ja kehittämiseen
- esitys tukee tieverkon kehittämisen valtakunnallista yhtenäisyyttä, mikä on tärkeää myös alueidenkäyttöä koskevan suunnittelun kannalta
- liikennejärjestelmäsuunnittelun asema vahvistuu, ja valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma osaltaan mahdollistaa liikennejärjestelmän ja sen rahoituksen suunnittelua pitemmällä aikavälillä
- liikennejärjestelmän ja väylänpidon yhteys alueidenkäyttöön, sen suunnitteluun sekä alue- ja yhdyskuntarakenteen taloudellisuuteen on tunnistettu liikennejärjestelmää ja väylien suunnittelua koskevien tavoitteiden ja suunnitelmien sisältöä koskevien vaatimusten osalta
- esitys täydentää maanteiden suunnittelua sisällyttämällä siihen hankearvioinnin ja suunnitteluperusteet.

Seuraavat asiat kaipaavat ympäristöministeriön näkökulmasta vielä täsmentämistä nyt käsiteltävän olevan hallituksen esityksen yhteydessä tai myöhemmässä valmistelussa:

Lakiesityksen 4 §:ssä kuvataan maantieverkon luokittelu ja runkoverkkojen tehtävä sekä niiden määrittelyä koskeva menettely. Ympäristöministeriö on viimeisimmässä HE-luonnoksesta antamassaan lausunnossa esittänyt, että kaupunkiseuduilla runkoverkkoon kuuluvilla väylillä on otettava huomioon myös niiden rooli kaupunkiseudun sisäisessä liikenteessä pitkämatkaisen liikenteen välitystehtävän lisäksi. Erityisesti suurimpien kaupunkiseutujen liikennejärjestelmän ja maankäytön muodostaman kokonaisuuden toimivuus on valtakunnallisesti merkittävä kysymys.

Hallituksen esitykseen ei sisälly muutosta maanteiden käytön maksullisuuden osalta. Ympäristöministeriö katsoo edelleen, että jo tässä vaiheessa tulisi varautua liikenteen hinnoittelun käyttöönottoon mm. päästötavoitteiden saavuttamiseksi. Esimerkiksi kaupunkiseuduilla mahdollisesti käyttöön otettavien ruuhkamaksujen tulisi voida koskea myös maanteitä.

HE-luonnokseen sisältyy myös Liikennevirastoa koskevan lain muuttaminen. Tässä yhteydessä ympäristöministeriö esittää harkittavaksi, että lain 2 §:ssä lueteltuihin Liikenneviraston tehtäviin lisättäisiin väylänpidon ympäristöhaittojen rajoittaminen Liikenteen turvallisuusviraston tehtäviä vastaavasti.

Ratalakia koskevassa muutosesityksessä on pykälät 10 ja 15 molemmat otsikoitu ”Rautatiealueen suunnittelu ja alueidenkäytön suunnittelu”. 15 §:n otsikon kuuluisi ilmeisesti olla ”Ratasuunnitelman sisältö”.